

**Onderzoek naar de werkwijze bij matching
door de vereniging Wereldkinderen bij
interlandelijke adoptie**

Inspectie jeugdzorg

Utrecht, september 2005

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
Leeswijzer	6
Hoofdstuk 1 Het onderzoek	7
Inleiding	7
Probleemstelling	8
Werkwijze	8
Bronnen	9
Rapportage	9
Hoofdstuk 2 De resultaten van het onderzoek en de conclusies	11
Inleiding	11
Het belang van het kind	11
Nader onderzoek	15
Het proces van matching	17
Het voorstel aan de aspirant adoptiefouders	20
Aanvullende informatie van Wereldkinderen in het interview	21
Hoofdstuk 3 Beantwoorden van de onderzoeksvragen, conclusie en aanbeveling	23
Inwinnen informatie	23
Controleren van de informatie	23
Tegen elkaar afzetten van informatie	23
Evaluatie	24
Het belang van het kind bij matching	24
Doet de Wereldkinderen bij matching wat zij zegt dat zij doet?	24
Conclusie	24
Aanbeveling	25
Bijlage 1 Toetsingskader	27
Toetsingskader matching bij interlandelijke adoptie	29

Samenvatting

De Inspectie jeugdzorg heeft op verzoek van het Ministerie van Justitie onderzoek verricht naar de werkwijze van de vergunninghouders interlandelijke adoptie. De inspectie heeft zich in het onderzoek gericht op de werkwijze van de vergunninghouders bij de matching. De inspectie heeft de werkwijze van de vergunninghouders tevens getoetst aan de eisen van de Wet Opneming Buitenlandse Kinderen ter Adoptie (Wobka), het Protocol werkwijze bureau centrale autoriteit (verder het Protocol) en de richtlijnen voor een ethisch verantwoorde adoptiepraktijk van de International Social Service (ISS).

De vraagstelling voor het toezicht is als volgt geformuleerd: *Wat is de werkwijze van de vergunninghouders bij de matching van adoptiefkind en aspirant adoptief ouders? Hoe wordt daarbij het belang van het kind ingevuld door de vergunninghouders?*

Op 16 augustus 2005 heeft de inspectie het onderzoek bij de vereniging Wereldkinderen uitgevoerd. Wereldkinderen bemiddelt in 14 landen in Latijns Amerika en het Caraïbisch Gebied, Azië en Afrika. Van deze landen zijn China, Haïti, Ethiopië en India in het onderzoek betrokken. De inspectie heeft de beleidsstukken van Wereldkinderen bestudeerd, twaalf dossiers getoetst en een gesprek gevoerd met de directeur, het hoofd voorlichting en relatiebeheer, de hoofden Azië, Afrika en Latijns Amerika.

Op grond hiervan is het volgende beeld naar voren gekomen:

Wereldkinderen heeft in haar missie het belang van het kind als volgt geformuleerd: elk kind heeft het recht op te groeien in een liefdevol gezin of gezinsvervangende omgeving.

Van het kind is altijd medische informatie beschikbaar, sociale en achtergrondinformatie is meestal aanwezig maar vaak summier. De omvang van de informatie is verschillend per land. Wat er over de achtergrond van de kinderen bekend is, is vaak sociaal en cultureel bepaald.

De informatie over aspirant adoptiefouders komt uit het raadsrapport en de intake. Voor Wereldkinderen is het raadsrapport uitgangspunt. De landen van herkomst stellen soms nadere eisen die bij de intake aan de orde komen. Wereldkinderen heeft eigen uitgangspunten geformuleerd die in grote lijnen aangeven wat Wereldkinderen o.a. verwacht van de lichamelijke en geestelijke gezondheid van aspirant adoptiefouders. Inhoudelijke criteria op grond waarvan men tot nader onderzoek van het kind en/of de aspirant adoptiefouders besluit zijn niet schriftelijk vastgelegd maar zitten in de hoofden van de medewerkers. Deze worden in een tweewekelijks overleg getraind en ondersteund door de kinderarts op het gebied van lezen van medische gegevens en het geven van een eerste beoordeling. Verder is er een procesbeschrijving.

In India en Ethiopië vindt de matching plaats in overleg tussen Wereldkinderen en maatschappelijk werkers van het zendende land. In China vindt de matching plaats in het land van herkomst. Haïti wordt

de matching bij Wereldkinderen gedaan. In het beleid is geformuleerd dat de criteria van het land van herkomst en de verwachtingen en voorkeuren zoals deze blijken uit het intakeverslag op elkaar moeten aansluiten. In het beleid is beschreven welk aandeel Wereldkinderen heeft bij de matching die in het land van herkomst plaatsvindt(dit betreft vrijwel steeds kinderen met special needs) en welke afwegingen door Wereldkinderen gemaakt moeten worden om te komen tot een optimale match. Voor Wereldkinderen is een match goed wanneer de feitelijk gegevens van het kind corresponderen met de wensen en mogelijkheden van de aspirant adoptiefouders en deze goed geïnformeerd zijn en reële verwachtingen hebben.

Wereldkinderen is een professionele organisatie met beroepskrachten, die in teamverband werken en worden ondersteund door een psycholoog/pedagoog en aan Wereldkinderen verbonden kinderartsen.

Wereldkinderen houdt zich aan haar eigen beleid. De inspectie verwacht dat de vergunninghouders inhoudelijke invulling geven aan de eisen die wet- en regelgeving stellen. Wereldkinderen geeft een consistente maar beperkte invulling aan het belang van het kind bij de matching. Met betrekking tot de vraag in hoeverre Wereldkinderen voldoet aan wat de inspectie op grond van wet- en regelgeving had verwacht aan te treffen concludeert de inspectie dat dit met name op onderstaande punten niet volledig het geval is:

- Wereldkinderen werkt met professionals die de criteria wanneer nader onderzoek nodig is in hun hoofd hebben. De praktijk is gebaat bij transparantie. Schriftelijke criteria zijn voor ieder helder en controleerbaar en gaan willekeur tegen.

De inspectie beveelt aan de criteria te expliciteren en schriftelijk vast te leggen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 zijn de aanleiding, de probleemstelling en de werkwijze in dit onderzoek beschreven.

In hoofdstuk 2 zijn de resultaten van het onderzoek opgenomen volgens een indeling die is gerelateerd aan de verwachtingen die de inspectie in het toetsingskader heeft geformuleerd en worden per onderdeel conclusies getrokken.

In hoofdstuk 3 wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvragen, een eindconclusie geformuleerd en geëindigd wordt met een aanbeveling aan de vergunninghouder.

Hoofdstuk 1 Het onderzoek

Inleiding

Het ministerie van Justitie verleent vergunning aan rechtspersonen om te bemiddelen inzake interlandelijke adoptie. Er worden door het ministerie van Justitie in een Protocol¹ eisen gesteld aan deze rechtspersonen, die ervoor moeten zorgen dat de adoptie plaatsvindt volgens bepaalde uitgangspunten en met waarborgen wordt omgeven. De vergunningen die het ministerie van Justitie heeft verleend om te bemiddelen inzake interlandelijke adoptie moeten bij zes van de zeven vergunninghouders vóór 1 oktober 2005 worden verlengd².

Met het oog hierop heeft het ministerie de inspectie verzocht te onderzoeken bij deze zes vergunninghouders of zij in de praktijk doen wat zij zeggen dat zij doen.

Met Justitie is afgesproken dat de inspectie zich in het onderzoek meer specifiek richt op de werkwijze van de vergunninghouders bij matching. Tijdens de workshop "Criteria waaraan elke adoptie moet voldoen" op de werkconferentie interlandelijke adoptie, op 9 december 2004 is naar voren gekomen dat het belang van matching door iedereen wordt onderschreven, maar dat de invulling niet eenvoudig wordt gevonden.

Eén van de eisen die het Protocol stelt is dat de vergunninghouder door middel van matching voor het te adopteren kind de juiste adoptiefouder(s) zal proberen te vinden, met gebruikmaking van alle voorhanden informatie omtrent de identiteit, het karakter, de aanleg en de persoonlijke achtergronden, gezinssituatie en medisch verleden, sociale milieu en de levensomstandigheden van zowel de aspirant-adoptiefouders als het voor adoptie en plaatsing beschikbare kind.³ Daar waar de matching door autoriteiten of instanties in het buitenland geschiedt, draagt de vergunninghouder de verantwoordelijkheid toe te zien op een zorgvuldige uitvoering van de buitenlandse matching.

Interlandelijke adoptie heeft voor het adoptiekind vergaande consequenties. De contacten met de eigen familie en omgeving worden verbroken. Het kind gaat naar een ander, meestal ver, land met een heel andere taal en cultuur en andere mensen. Het is daarom voor het kind van groot belang dat de matching met de adoptiefouders succesvol is. Loopt de adoptie mis, dan kan het kind niet terug naar het land van herkomst. Dat het belang van het kind bij interlandelijke adoptie voorop dient te staan, was een

¹ Protocol Werkwijze Bureau Centrale autoriteit bij de verlening van een vergunning om te bemiddelen inzake interlandelijke adoptie of verlenging van de geldigheidsduur van die verlening.

² Bij de Nederlandse Adoptie Stichting is reeds in april 2005 een evaluatieonderzoek uitgevoerd, waarbij het gegeven dat de geldigheid van de vergunning van deze stichting op 1 december 2005 afloopt, is meegenomen.

³ Zie Hoofdstuk IV artikel 2 sub f en g van het Protocol Werkwijze Bureau Centrale autoriteit bij de verlening van een vergunning om te bemiddelen inzake interlandelijke adoptie of verlenging van de geldigheidsduur van die verlening.

belangrijke conclusie in het evaluatieonderzoek Wobka van Van Montfoort (juli 2004) en is door de minister van Justitie in februari 2005⁴ als uitgangspunt geformuleerd.

Probleemstelling

De inspectie heeft de volgende vraagstelling voor het toezicht geformuleerd:

Wat is de werkwijze van de vergunninghouders bij de matching van adoptiefkind en aspirant adoptiefouders? Hoe wordt daarbij het belang van het kind ingevuld door de vergunninghouders?

De vraagstelling is uitgewerkt in de volgende deelvragen:

- inwinnen informatie: weten de vergunninghouders welke informatie zij nodig hebben om te matchen en verzamelen zij deze?
- controleren van de informatie: hoe weten de vergunninghouders of de ingewonnen informatie volledig is en klopt, en hoe controleren zij de informatie? Hoe gaan vergunninghouders om met de situatie wanneer blijkt dat er niet of nauwelijks informatie beschikbaar is?
- tegen elkaar afzetten van informatie over kind en ouders: hoe wordt gematcht, hoe komen de vergunninghouders tot een keuze? Hoe wordt daarbij het belang van het kind ingevuld door de vergunninghouders?
- evaluatie: is er een evaluatie van de matching en hoe worden de resultaten van de evaluatie gebruikt ter controle en bij eventuele bijsturing van het matchingsproces?

Daar waar sprake is van matching in het buitenland zullen de vragen met betrekking tot informeren, controleren en matchen zich vooral toespitsen op de verantwoordelijkheid van de vergunninghouder m.b.t. de controle dat de matching plaatsvindt op een wijze die overeenkomt met de bedoeling van het protocol, waarbij het belang van het kind voorop staat.

Werkwijze

Toetsingskader en instrumenten

Vóór de uitvoering van het onderzoek heeft de inspectie een toetsingskader opgesteld (zie bijlage 1). Dit toetsingskader is gebaseerd op de Wet Opnemng Buitenlandse Kinderen ter Adoptie (Wobka) en Het Protocol Werkwijze Bureau Centrale Autoriteit (verder Protocol) en formuleert een aantal randvoorwaarden om te komen tot een behoorlijke matching. Er bestaan geen op schrift gestelde inhoudelijke criteria waaraan een behoorlijke matching zou moeten voldoen. Wel bestaan er richtlijnen voor een ethisch verantwoorde praktijk van interlandelijke adoptie van International Social Service (ISS)⁵. De inspectie heeft deze richtlijnen als maatschappelijk gewenste normen in het toetsingskader opgenomen. In het

⁴ Brief van de minister van Justitie aan de Tweede Kamer dd 21 februari 2005

⁵ Samengesteld in 1999 door de ISS t.b.v. het netwerk van hun International Resource Centre for the protection of children in adoption, om ethische gronden te definiëren en enkele richtlijnen toe te voegen voor een ethisch verantwoorde praktijk, gebaseerd op het internationale verdrag inzake de rechten van het kind (1989) en het Haags Adoptieverdrag (1983).

onderzoek is de inspectie nagegaan in hoeverre de vergunninghouders invulling geven aan de wettelijke eisen van de Wobka en het Protocol en aan de randvoorwaarden verwoord in de richtlijnen van het ISS. Op grond van het toetsingskader zijn vragenlijsten opgesteld voor de beleidstoets, de dossiertoets en een interview met de vergunninghouders.

Bronnen

De *beleidsinformatie* betrof de inspectie uit de stukken die door de vergunninghouders in verband met het verlenen van de vergunning naar het ministerie van Justitie waren gestuurd.

De vergunninghouders ontvingen voorafgaand aan het onderzoek het toetsingskader en de interviewvragen. Tevens werd aangegeven welke landen bij de *dossiertoets* betrokken zouden worden. Een aantal vergunninghouders bemiddelt bij de adoptie uit verschillende landen. De keuze voor de landen die in het onderzoek zijn betrokken maakte de inspectie op grond van de volgende overwegingen:

- in de landen die het Haags Adoptie Verdrag niet hebben ondertekend is er minder controle op de adoptiepraktijk in het land van herkomst.
- zoveel mogelijk dezelfde landen bij de verschillende vergunninghouders onderzoeken, met het oog op een onderlinge vergelijkbaarheid.

Per vergunninghouder zijn, waar mogelijk, drie landen bij het onderzoek betrokken. Bij Wereldkinderen de grootste vergunninghouder zijn vier landen betrokken. Bij vergunninghouders die in één land bemiddelen, was het uitgangspunt om zes dossiers te onderzoeken. Het betrof steeds afgeronde dossiers uit de periode juni 2004-juni 2005.

Het *interview* vond plaats na de beleids- en dossiertoets en bestond uit vragen naar aanleiding van deze toetsen en vragen naar de feitelijke gang van zaken bij matching

Rapportage

De inspectie heeft in dit rapport de bevindingen van haar onderzoek gerangschikt aan de hand van de verwachtingen in het toetsingskader, de onderzoeksvragen beantwoord en aanbevelingen gedaan. De inspectie heeft aan de vergunninghouders gevraagd of het conceptrapport volgens hen feitelijk onjuistheden bevatte. Vervolgens heeft de inspectie het rapport vastgesteld. Het rapport is aangeboden aan het ministerie van Justitie.

Hoofdstuk 2 De resultaten van het onderzoek en de conclusies

Inleiding

De Inspectie jeugdzorg heeft van de Wereldkinderen de volgende beleidsdocumenten onderzocht: de op schrift gestelde werkwijze van de Wereldkinderen inzake de bemiddeling van een kind voor buitenlandse adoptie en dan met name de onderdelen van het kwaliteitshandboek over intake, matching en aankomst en de beschrijvingen van de richtlijnen voor de landen.

Wereldkinderen bemiddelt in 14 landen. De inspectie heeft in het onderzoek 12 dossiers van Wereldkinderen onderzocht, 3 dossiers uit Haïti, 3 uit China, 3 uit Ethiopië en 3 uit India. Het betrof steeds afgeronde dossiers uit de periode juni 2004-juni 2005.

Op 18 augustus 2005 heeft de Inspectie het onderzoek bij de Wereldkinderen uitgevoerd. Het gesprek vond plaats met de directeur, de voorlichter en twee hoofden van de sectoren Azië/Afrika en Latijns Amerika. landencontactpersonen. De Inspectie ontmoette een plezierige sfeer en openheid ten aanzien van het onderzoek en de vragen.

De resultaten van het onderzoek zijn hieronder gerelateerd aan de verwachtingen die de inspectie in het toetsingskader heeft geformuleerd.

Het belang van het kind

Verwachtingen van de Inspectie

ten aanzien van de invulling van het belang van het kind en wat nodig is voor de matching.

De inspectie verwacht dat in het *beleid* is omschreven:

1. welke invulling de vergunninghouder geeft aan 'het belang van het kind';
2. welke informatie de vergunninghouder nodig heeft om te bepalen welke aspirant ouders de juiste zijn voor het kind;
3. op welke wijze de vergunninghouder de gegevens van het kind en de aspirant ouders combineert;
4. in welke gevallen een match niet in het belang van het kind is;
5. in welke gevallen er twijfel is of een match in het belang van het kind is.

De inspectie verwacht in de *dossiers* informatie aan te treffen:

1. over het kind en de aspirant ouders;
 - omtrent identiteit, karakter, aanleg en persoonlijke achtergronden, gezinssituatie, medisch verleden, sociaal milieu en levensomstandigheden;
2. Afwegingen waaruit duidelijk blijkt hoe deze gegevens met elkaar zijn gecombineerd en zijn gewogen;
3. Een conclusie die logisch volgt uit deze afwegingen omtrent de mate waarin kind en ouders matchen.

Bevindingen beleid

In de missie van Wereldkinderen is het belang van het kind als volgt geformuleerd: "Elk kind heeft het recht op te groeien in een liefdevol gezin of gezinsvervangende omgeving". Wereldkinderen geeft aan dat zij samen met het land van herkomst voorwaarden schept om het voor arme en kansarme kinderen

mogelijk te maken op te groeien binnen het eigen gezin, bij familie in een ander gezin of in een gezinsvervangende situatie. Dat gebeurt door middel van projecthulp, zodat kinderen in hun geboorteland kunnen blijven wonen in een gezinssituatie en interlandelijke adoptie, wanneer er voor de kinderen in hun eigen land geen gezinssituatie mogelijk is.

Welke informatie Wereldkinderen nodig heeft om te bepalen welke aspirant adoptiefouders de juiste zijn voor het kind wordt beschreven in de werkinstructie bij de procedure matching en aankomst. Vermeld is dat de criteria van het land van herkomst en de verwachtingen en voorkeuren zoals deze blijken uit het intakeverslag op elkaar moeten aansluiten. Per land staat beschreven wie de feitelijke matching verricht en hoe het proces van matching verloopt. Bij matching in de landen van herkomst is beschreven welk aandeel Wereldkinderen nog heeft in de matching (dit betreft vrijwel steeds kinderen met special needs) en welke afwegingen door Wereldkinderen gemaakt moeten worden om te komen tot een optimale match.

Bevindingen dossiers

In alle 12 onderzochte dossiers is informatie aangetroffen over de medische situatie van het kind. Voor wat betreft de sociale en achtergrondrapportage waren er verschillen tussen de landen. De dossiers van Haïti betroffen kinderen van wie afstand was gedaan en gaven vrij uitgebreide informatie over de afstamming van het kind en de sociale achtergrond. De dossiers van India bevatten summiere sociale en achtergrondinformatie maar vrij uitgebreide informatie vooral over de medische achtergrond van de kinderen. De dossiers van China betroffen vondelingen. Het Chinese dossier van een kind met special needs bevatte een sociaal rapport, evenals het dossier van een tweeling. Het dossier van een kind dat was achtergelaten toen zij al ruim drie jaar oud was bevatte geen nadere sociale informatie. De dossiers van Ethiopië bevatten slechts summiere medische en sociale informatie. Twee kinderen waren wezen: over hun biologische ouders was summier informatie in het dossier aanwezig. Het andere dossier was van een vondeling.

In alle dossiers is de volgende informatie over aspirant adoptiefouders aangetroffen: het rapport van de Raad voor de Kinderbescherming en een intakeformulier met aandachtspunten.

In steeds twee van de drie de dossiers van Haïti en India zijn afwegingen aangetroffen waaruit blijkt hoe de gegevens van kind en ouders met elkaar zijn gecombineerd en wat het belang van het kind was bij de matching. Het betrof daarbij kinderen met special needs, oudere kinderen en/of meerdere kinderen. In de dossiers uit Haïti werden matchingsargumenten, deels algemeen geformuleerd, deels specifiek toegespitst, aangetroffen in een verklaring van een maatschappelijk werker uit Haïti. Ook in de dossiers uit India wordt tweemaal specifiek aangegeven welke kindkenmerken passen bij de mogelijkheden van de aspirant adoptiefouders. In de Chinese dossiers waren geen expliciete afwegingen te vinden, maar bleek uit een officiële akte in het dossier wel dat er een afweging was geweest. In de akte werden de motivatie en wensen van de adoptiefouders expliciet geciteerd en in verband gebracht met het kind. De dossiers waarin geen afwegingen werden aangetroffen betroffen tweemaal oudere kinderen (India en China) en eenmaal een jong kind zonder speciale problemen (Haïti). In de dossiers van Ethiopië waren geen afwegingen met betrekking tot de matching aanwezig.

Bevindingen interview n.a.v. beleids- en dossiertoets

In het gesprek lichtte Wereldkinderen toe wat het belang van het kind volgens haar inhoudt. Voorop staat dat het voor het kind het beste is om op te groeien bij de eigen ouders in de eigen omgeving, als dat niet kan, is een fulltime (pleeg) gezin in de eigen omgeving het beste. Pas als dat niet kan, is interlandelijke adoptie in het belang van het kind. Wereldkinderen maakt daarbij de kanttekening dat te lang blijven zoeken naar een adoptiefgezin voor het kind in het land van herkomst ertoe kan leiden, zoals in India, dat de kinderen soms wel erg lang in de tehuizen wachten. Het belang van het kind is daar niet mee gediend. In India en Ethiopië vindt de matching plaats in overleg tussen Wereldkinderen en maatschappelijk werkers van het zendende land. In China vindt de matching plaats in het land van herkomst. Haïti wordt de matching bij Wereldkinderen gedaan. Haïti neemt de matchingsargumenten van Wereldkinderen over. In de vier landen die in het onderzoek betrokken zijn verloopt de matching in grote lijnen op dezelfde wijze. Het land van herkomst beschikt over een aantal aspirant adoptiefouderdossiers van Wereldkinderen. Op basis van informatie over het kind en informatie over en wensen van de aspirant adoptiefouders en rekening houdend met het volgnummer van inschrijving worden ouders bij een kind gezocht.

Wereldkinderen geeft aan dat de matching weliswaar veelal in de landen van herkomst plaatsvindt, maar dat zijzelf een zorgvuldige keuze heeft gemaakt om alleen met die landen en tehuizen in zee te gaan van wie zij weet dat zij eisen stellen aan de betrouwbaarheid van de informatie en de medewerkers die bij de matching betrokken zijn. Voor Haïti betekent dit dat Wereldkinderen niet met alle tehuizen werkt, maar alleen met het tehuis dat zij persoonlijk kent en als betrouwbaar heeft ervaren. Of er veel informatie over de achtergrond van de kinderen bekend is vaak sociaal en cultureel bepaald. In Haïti rust op het afstaan van kinderen minder een taboe en is meer over de achtergrond en de ouders bekend. Uit India is vaak weinig bekend over de ouders van het kind. Het betreft veelal kinderen van ongehuwde moeders. Het ongehuwde moederschap wordt in India maatschappelijk zeer afgekeurd. Men wil de privacy van deze moeders beschermen door de informatie niet te geven.. De informatie uit Ethiopië is eveneens vaak summier. Het betreft veelal achtergelaten kinderen, omdat er een verbod is om officieel afstand te doen van de kinderen. De Ethiopische overheid vindt het belangrijk dat de bemiddeling zorgvuldig gebeurt en voert zelf audits uit bij de bemiddelende instantie. Wereldkinderen moet Ethiopië laten zien hoe het in Nederland met de geadopteerde kinderen gaat. De verplichting om geïnformeerd te worden over het welzijn van de kinderen na plaatsing geldt overigens ook voor India en Haïti.

In China wordt van oudsher meer waarde gehecht aan het hebben van een zoon dan aan een dochter. Dit maakt dat in combinatie met de bevolkingspolitiek (1 kind per gezin) er meer meisjes voor adoptie in aanmerking komen dan jongetjes. Van openlijk afstaan is in China geen sprake, zodat er niets over de ouders bekend is. Wereldkinderen had in 2005 een delegatie van het CCAA (China Center of Adoption Affairs) op bezoek en kan mede vanuit dat contact verklaren dat het CCAA hoge eisen stelt aan

Wereldkinderen voor wat betreft de dossiers van de aspirant adoptiefouders en de scholing van het personeel.

Bij kinderen met special needs en meerlingen is er sprake van een samenwerking van Wereldkinderen met het land van herkomst. Er is overleg en er worden afwegingen besproken. Als landen vragen: hebben jullie ouders voor dit kind, is het antwoord soms: nee. Er moeten echt ouders zijn die met hun mogelijkheden, wensen en verwachtingen bij dat kind passen. Wereldkinderen doet geen voorstel aan mensen die zulke wensen niet hebben uitgesproken. Wereldkinderen is van mening dat een goede matching inhoudt dat wat de aspirant adoptiefouders hebben uitgesproken aan wensen en mogelijkheden correspondeert met de feitelijke gegevens van het kind. Het is belangrijk dat de aspirant adoptiefouders reële verwachtingen hebben. Ouders die weten wat hen te wachten staat, blijken in de praktijk veel aan te kunnen. Bij de intake wordt daarop uitgebreid doorgevraagd. Wanneer men aangeeft kinderen met ernstige special needs te willen adopteren, geldt dit doorvragen nog meer. Wereldkinderen betracht hierin grote terughoudendheid. De wachttijd mag de wensen van aspirant adoptiefouders niet beïnvloeden.

Wereldkinderen geeft aan dat de informatie over aspirant adoptiefouders die naar het land van herkomst gaat bestaat uit het Raadsrapport, de bevindingen van het intakegesprek en de specifieke informatie die de verschillende landen eisen (bv foto's over de woonomstandigheden). Wereldkinderen geeft aan dat het Raadsrapport voor haar de basis is. Niet zij beoordeelt of aspirant adoptiefouders geschikt zijn, dat doet de Raad. Een enkele keer komt er bij de intake nieuwe informatie boven, die een nader onderzoek en oordeel van de Raad noodzakelijk maakt. Het gaat dan bijvoorbeeld om Jehova-getuigen die geen bloedtransfusie toestaan of om een melding over seksueel misbruik door een van de aspirant adoptiefouders van een familielid. Het is gebeurd dat een nieuw onderzoek door de Raad het misbruik bevestigde maar toch geen afwijzing door de Raad opleverde. Wereldkinderen is met de bemiddeling van de betreffende aspirant adoptiefouders gestopt.

In de intake wordt die informatie verzameld die de landen van herkomst eisen. Wereldkinderen heeft lijsten met eisen van de landen van herkomst, die zij afvinkt. Dan kan al snel duidelijk worden of iemand voldoet aan de eisen die deze landen stellen. Er zijn bijvoorbeeld landen of partnerorganisaties die de voogdij over een kind hebben, die bezwaar hebben als een alleenstaande aspirant adoptiefouder full time werkt of die eisen stellen aan de religieuze achtergrond van de aspirant adoptiefouders.

Wereldkinderen wil uit de landen van herkomst in ieder geval sociale, medische en ontwikkelingsrapportage en een foto van het kind. De omvang en kwaliteit van deze informatie is verschillend per land. Indien deze informatie vragen oproept, probeert de contactpersoon van Wereldkinderen in de landen van herkomst nadere informatie te krijgen.

Het komt regelmatig voor dat Wereldkinderen een matchingsvoorstel afwijst. Dit gebeurt voordat de aspirant adoptiefouders van het voorstel op de hoogte zijn. De oorzaak is vaak dat niet alle landen de eisen die Nederland stelt bij een tweede plaatsing begrijpen. Regelmatig worden er ook te oude kinderen

voorgesteld. En er zijn kinderen bij van wie de medische problematiek te groot is. Als voorbeeld van een afwijzing op grond van inhoudelijke criteria, geeft Wereldkinderen een voorbeeld. Een kind van wie in de sociale rapportage (opgesteld in het land van herkomst door een ter zake kundige specialist, bv. een ontwikkelingspsycholoog) staat dat hij het zo goed doet met veel kinderen om zich heen wordt niet gematched met een kinderloos echtpaar.

Om te evalueren of het proces goed is verlopen, worden de adoptiefouders binnen een maand nadat het kind bij hen is aangekomen telefonisch benaderd. Binnen twee maanden krijgen zij een evaluatieformulier. In het kader van de nazorg zijn er follow up telefoongesprekken. Wereldkinderen formuleert op basis deze informatie verbeterpunten en –acties. De voortgang hiervan wordt bewaakt.

Conclusie:

Het beleid van Wereldkinderen voldoet gedeeltelijk aan wat de inspectie verwacht:

- Wereldkinderen benoemt wat zij verstaat onder het belang van het kind. Zij vult dit belang van het kind feitelijk in door af te wegen of de feitelijke gegevens van het kind corresponderen met de mogelijkheden, wensen en verwachtingen van de aspirant adoptiefouders. Dit is een beperkte invulling van het belang van het kind.

De dossiers voldoen gedeeltelijk aan wat de inspectie volgens de regelgeving zou verwachten:

- Er is altijd informatie over de aspirant adoptiefouders en over de identiteit en de medische gegevens van het kind. Meestal is er over het kind ook sociale en achtergrondinformatie, zij het soms zeer summier. In het merendeel van de onderzochte dossiers zijn afwegingen terug te vinden over het belang van het kind bij deze adoptiefouders. Dit betrof wel dossiers van kinderen met special needs, oudere kinderen en meerlingen.

Nader onderzoek

Verwachtingen inspectie over nader onderzoek

De inspectie verwacht dat in het *beleid* is omschreven:

1. dat er schriftelijke criteria zijn die aangeven in welke gevallen de vergunninghouder onderzoek nodig vindt;
2. dat de vergunninghouder een lijst heeft van adviseurs in Nederland en in het buitenland, waarop is aangegeven op welk gebied en op grond waarvan de adviseurs deskundig zijn.

In die gevallen waarin de vergunninghouder onderzoek nodig vond, verwacht de inspectie in de *dossiers* terug te vinden:

1. dat onderzoek is verricht;
2. op verzoek van de vergunninghouder door een deskundige;
3. wat daarvan het resultaat is: eendoordeel;
4. wat daarmee gedaan is.

Bevindingen beleid

In de werkinstructie matching en aankomst is beschreven dat de voorstellen uit de landen van herkomst worden beoordeeld op volledigheid van sociale achtergrond informatie en medische informatie. Deze informatie is volledig als de inhoud overeenkomt met het format dat voor het betreffende landencontract is getekend. De inhoud moet eenduidig zijn en in begrijpelijke termen aan de aspirant adoptiefouders gecommuniceerd kunnen worden. Wereldkinderen heeft eigen uitgangspunten geformuleerd die in grote lijnen aangeven wat Wereldkinderen o.a. verwacht van de lichamelijke en geestelijke gezondheid van aspirant adoptiefouders en de tijd die zij aan hun werk besteden. In het document 'Spelregels bemiddeling onzeker' staat omschreven welke actie moet worden ondernomen wanneer het gezinsrapport en de beginseltoestemming bij eerste toetsing al zodanig vragen oproept dat bemiddeling onzeker is. Het beleid bevat geen criteria in welke gevallen nader onderzoek nodig is, wel een procesbeschrijving. Als de informatie over het adoptiefkind onduidelijk of onvolledig is, wordt om aanvullende informatie verzocht in het land van herkomst via de contactpersonen in dat land. Ingeval het om een medisch probleem gaat kan de medisch adviseur om een beoordeling worden gevraagd. In de beleidsstukken staat vermeld met welke adviseurs Wereldkinderen werkt, waaronder twee kinderartsen.

In de procedure beschrijving 'Intake' is beschreven langs welke stappen de informatie van de aspirant adoptiefouders wordt gescreend volgens de criteria van het ministerie van Justitie, Wereldkinderen zelf en de landen van herkomst. Criteria voor nader onderzoek naar de aspirant adoptiefouders zijn niet genoemd. Wel wordt aangegeven dat ernstige gezondheidsproblemen kunnen leiden tot onzekere bemiddelingsmogelijkheden.

Bevindingen dossiers

In een aantal onderzochte dossiers (2 uit China, 2 uit India, 2 uit Ethiopië) zijn verslagen van nader onderzoek aangetroffen. Dit waren verslagen van zowel nader onderzoek naar het kind, als naar de aspirant adoptiefouders.

Bevindingen interview n.a.v. beleids- en dossiertoets

Als de informatie over het kind te oud is, te minimaal of niet congruent, wil Wereldkinderen nader onderzoek. Dat de informatie summier is, wil niet zeggen dat men in de landen van herkomst informatie zou willen verzwijgen. Er zijn niet altijd mogelijkheden om het kind in het land van herkomst te laten onderzoeken of medisch te behandelen. Soms wordt in overleg besloten het kind nog niet voor te stellen, maar enige tijd medisch te laten volgen in het land van herkomst. Wereldkinderen geeft aan dat er geen schriftelijke criteria zijn ontwikkeld wanneer nader onderzoek nodig is. De kennis zit nu in de hoofden van de medewerkers, die iedere twee weken worden geschoold in het lezen van medische gegevens, zodat zij daarvan een eerste beoordeling kunnen maken. De arts die de training geeft en ondersteunt bij de beoordeling. Er is een netwerk van medisch specialisten waarmee Wereldkinderen werkt, zowel in Nederland als in een aantal landen van herkomst. Wanneer dat laatste niet het geval is, komt het voor dat een Nederlandse arts naar het land van herkomst reist om een kind te onderzoeken.

Medische gegevens van de aspirant adoptiefouders zijn vaak nodig om de landen van herkomst ervan te overtuigen dat de aspirant adoptiefouders gezond genoeg zijn om voor het kind te zorgen. Soms staat een aandoening genoemd in het raadsrapport. Daarbij staat dan meestal niet vermeld wat de consequenties zijn van die aandoening. Dit kan vragen oproepen in de landen van herkomst. Nadere informatie is dan noodzakelijk.

Conclusie:

Het beleid van Wereldkinderen voldoet gedeeltelijk aan wat de inspectie verwacht:

- Wereldkinderen heeft geen criteria vastgelegd om te bepalen wanneer nader onderzoek noodzakelijk is naar de aspirant adoptiefouders en de kinderen. Wereldkinderen geeft aan dat er wel een gedeelde werkwijze is bij de medewerkers, die gebaseerd is op tweewekelijkse ondersteuning, kennis en ervaring.

De dossiers voldoen aan wat de inspectie volgens de regelgeving zou verwachten.

- In de dossiers bevinden zich documenten waaruit blijkt dat er nader onderzoek is verricht.

Het proces van matching

Verwachtingen inspectie ten aanzien van het proces van matching

Kwaliteit en betrouwbaarheid van de medisch sociale rapportage en geboorte akte

De inspectie verwacht dat in het *beleid* is omschreven:

1. welke eisen de vergunninghouder stelt aan de deskundigheid van de opsteller van de medisch-sociale rapportage;
2. welke informatie de vergunninghouder nodig heeft uit de medisch-sociale rapportage, om te bepalen of het kind in aanmerking komt voor interlandelijke adoptie
3. hoe de vergunninghouder de betrouwbaarheid van de geboorte-akte en de juistheid van de daarin vermelde geboortegegevens onderzoekt.

Bevindingen beleid

In het beleid is beschreven dat de medische en sociale rapportage moet zijn opgesteld volgens de criteria van het landencontract en overeenkomstig het overeengekomen format. Dit houdt in dat het informatie van medici moet zijn, waarbij eisen zijn gesteld aan de manier waarop de informatie wordt aangeleverd. Ook is in het beleid beschreven dat Wereldkinderen het voorstel van het kind beoordeelt op volledigheid van de sociale, medische en achtergrondinformatie. Of en hoe de betrouwbaarheid van de geboorteakte en de juistheid van de daarin gemelde geboortegegevens worden onderzocht, staat niet in de beleidsstukken, wel is per land een beschrijving van de gang van zaken.

Bevindingen dossiers

In alle dossiers is informatie aangetroffen van het kind mbt de leeftijd (geboortedatum), het geslacht, medische informatie en in het merendeel van de dossiers ook sociale en achtergrondinformatie. Hoe uitgebreid de sociale en achtergrondinformatie is, verschilt per land. Er zijn in een aantal zaken verslagen van nadere onderzoeken en notities van de contactpersonen aangetroffen. De specialistische gegevens zijn zichtbaar afkomstig van artsen, psychologen, sociaal werkers.

Bevindingen interview n.a.v. beleids- en dossiertoets

Wereldkinderen gaat alleen in zee met landen die betrouwbaar zijn gebleken. Wereldkinderen geeft aan dat de rapportage moet zijn opgesteld door professionals, die het onderzoek hebben gedaan. Medische testen zijn gedaan in laboratoria. Zo nodig maakt Wereldkinderen afspraken met artsen in de landen van herkomst. Dat is bijvoorbeeld gebeurd toen er onduidelijkheid bleef bestaan over de HIV-testen in Ethiopië. Een medisch adviseur van Wereldkinderen is naar Ethiopië gegaan en heeft afspraken gemaakt hoe er zou worden omgegaan met de HIV-testen.

Conclusie:

Het beleid van Wereldkinderen voldoet gedeeltelijk aan wat de inspectie verwacht:

- Wereldkinderen stelt in haar beleid eisen aan de deskundigheid van de opsteller van de medische en sociale informatie.
- Wereldkinderen heeft niet omschreven hoe zij de betrouwbaarheid van de geboorteakte onderzoekt, maar geeft aan hoe de gang van zaken in de landen van herkomst is.

Verwachtingen inspectie ten aanzien van het proces van matching

Deskundigheid medewerkers matching

De inspectie verwacht dat in het *beleid* is omschreven:

1. dat de beslissing tot matching wordt genomen door een team;
2. dat dit team minimaal is samengesteld uit personen die inhoudelijk deskundig zijn op het gebied van adoptie en onafhankelijk;
3. een beschrijving hoe door de vergunninghouder de kwaliteitsnormen worden gehanteerd (o.a. ISO) m.b.t. de opleiding en ervaring van teamleden die verantwoordelijk zijn voor de matching.
4. hoe gezamenlijke verantwoordelijkheid m.b.t. matching wordt gedeeld door de vergunninghouders met de betrokkenen in het land van herkomst;
5. wie welke informatie aanlevert en hoe men daarover overlegt.

Bevindingen beleid

In de beleidsstukken is beschreven dat Wereldkinderen in teams, die bestaan uit HBO geschoolde maatschappelijk werkers, werkt. Aan ieder team is een psycholoog/pedagoog verbonden. In het beleid is omschreven hoe de verantwoordelijkheid tussen Wereldkinderen en het land van herkomst is verdeeld. Dit is per land verschillend. Er is beschreven welke informatie men wederzijds aanlevert.

Bevindingen dossiers

In een aantal dossiers werden documenten en notities aangetroffen waaruit overleg bleek met het land van herkomst.

Bevindingen interview n.a.v. beleids- en dossiertoets

Er is vooral bij kinderen met special needs en meerlingen sprake van een samenspel tussen Wereldkinderen en de landen van herkomst. Het is per land verschillend of zij met contactpersonen werkt. In India en Haïti vindt het contact plaats via de tehuizen die Wereldkinderen al lang en goed kent. Bij die tehuizen werken geschoolde maatschappelijk werkers en artsen. In Ethiopië verloopt het contact via het foster home, een NGO (Non Gouvernemental Organisation) met geschoold personeel. In China heeft Wereldkinderen contactpersonen in dienst. Met deze contactpersonen is veel contact omdat deze ook de ouders begeleiden wanneer zij in China de kinderen ophalen.

Wereldkinderen geeft aan dat het belangrijk is dat degenen die matchen in de landen van herkomst iets afweten van de Nederlandse samenleving. In de loop van de tijd heeft Wereldkinderen een aantal vragen of zelfs afwijzingen van aspirant adoptiefouders door landen van herkomst meegemaakt, die in de Nederlandse cultuur niet altijd begrijpelijk zijn, zoals het wonen in een flat of op een woonboot, het ongehuwd samenwonen en het aparte babykamertje. Informatie uitwisseling is daarbij van belang.

Conclusie:

Het beleid van Wereldkinderen voldoet aan wat de inspectie verwacht:

- Wereldkinderen stelt specifieke eisen aan de medewerkers, die werken in teams.
- Er is per land van herkomst vastgelegd in welke mate er overleg is met de betrokkenen in de landen van herkomst over de matching en welke informatie daarbij wordt uitgewisseld.

Verwachtingen inspectie ten aanzien van het proces van matching

Nadere eisen op basis van ISS richtlijnen

De inspectie verwacht dat in het *beleid* is omschreven:

1. dat de vergunninghouder onderschrijft dat de matching
 - nooit mag worden overgelaten aan de oorspronkelijke familie, tenzij bij uitzondering,
 - niet uitsluitend mag worden overgelaten aan de verantwoordelijken van de opvanginstelling, de beschermer of de voogd van het kind,
 - nooit alleen mag worden overgelaten aan de aspirantouders door een kind uit te kiezen in het land van herkomst of via internet.
2. op welke wijze de vergunninghouder vaststelt dat aan de genoemde eisen is voldaan;
3. dat matching in het land van herkomst van het kind plaatsvindt door een bevoegde dienst op het vlak van kinderbescherming
4. dat er een uitwisseling van informatie was/is tussen de vergunninghouder en de professionals uit het land van herkomst;
5. Wanneer deze uitwisseling niet mogelijk was, een beschrijving van de reden waarom niet.

Bevindingen beleid

Er is geen vastgesteld beleid aangetroffen met betrekking tot bovenstaande ISS richtlijnen die de inbreng verbieden in het adoptieproces van een aantal specifiek genoemde personen. Wel is beschreven dat een bevoegde dienst op het vlak van de kindbescherming bij de matching betrokken is, dan wel deze fiatteert. In China is dit de CCAA (China Center of Adoption Affairs), in Ethiopië de Molsa (Ministry of Labour and Social Affairs), in Haïti: IBESR (Institut du Bien Etre Social et de Recherches) en in India is het CARA (Central Adoption Resource Agency). Ook is beschreven dat en in welke mate er uitwisseling is tussen Wereldkinderen en de professionals in de landen van herkomst.

Bevindingen dossiers

In de dossiers bleek de betrokkenheid van de bevoegde instanties uit de formele stukken. De ISS richtlijnen verbieden de inbreng van een aantal specifiek genoemde personen in het adoptieproces. In de door de inspectie onderzochte dossiers was geen sprake van deze inbreng bij matching. Uit een aantal dossiers bleek dat er uitwisseling en overleg geweest was met professionals in de landen van herkomst.

Conclusie:

Het beleid van Wereldkinderen voldoet gedeeltelijk aan wat de inspectie verwacht:

- De matching vindt plaats door bevoegde diensten op het vlak van de kindbescherming.
- Er is informatie uitwisseling met de landen van herkomst
- Er is niet geformuleerd wiens inbreng bij matching verboden is.

De dossiers voldoen aan wat de inspectie verwacht.

- De door ISS genoemde verboden inbreng bij matching – hoewel nergens in het beleid vastgelegd – vindt niet plaats
- Informatie uitwisseling blijkt uit een aantal dossiers.

Het voorstel aan de aspirant adoptiefouders

Verwachtingen inspectie ten aanzien van het voorstel aan aspirant adoptief ouders

De inspectie verwacht dat in het *beleid* is omschreven:

1. dat het voorstel ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het gekozen adoptiegezin;
2. dat dit gebeurt door een van de medewerkers van de vergunninghouder.

De inspectie verwacht in de *dossiers* stukken aan te treffen waaruit blijkt:

1. wat het voorstel is aan het gekozen adoptiegezin;
2. het resultaat van de bespreking.

Bevindingen beleid

In de procedure matching en de bijbehorende werkinstructie staat beschreven dat een adoptievoorstel ter goedkeuring aan aspirant adoptiefouders wordt voorgelegd door een van de medewerkers van Wereldkinderen.

Bevindingen dossiers

In vrijwel alle onderzochte dossiers uit China, Haïti en Ethiopië werden notities aangetroffen van het voorstel van een adoptiefkind en de reactie daarop van aspirant adoptiefouders. In de dossiers van India was dit niet het geval. Daar bleek de bespreking impliciet uit de acceptatiedocumenten van de aspirant adoptiefouders Omdat de inspectie het voorstel aan de aspirant adoptiefouders alleen niet aantrof in de Indiase dossiers, heeft zij bij een medewerker om nadere informatie gevraagd. Deze liet weten dat het voorstel telefonisch wordt voorgelegd aan de aspirant adoptiefouders. Bij een moeilijkere zaak worden de aspirant adoptiefouders uitgenodigd op kantoor voor de bespreking. Bij haar reactie op het conceptrapport heeft Wereldkinderen alsnog stukken overgelegd, waaruit bleek dat ook in de Indiase zaken aantekeningen waren gemaakt van het voorstel aan de aspirant adoptiefouders.

Conclusie:

Het beleid van Wereldkinderen voldoet aan wat de inspectie verwacht:

- Wereldkinderen heeft vastgelegd dat het voorstel ter goedkeuring aan de aspirant adoptiefouders wordt voorgelegd.

De dossiers voldoen aan wat de inspectie volgens de regelgeving zou verwachten

- Het voorstel en de reactie van de ouders blijken uit het merendeel van de dossiers.

Aanvullende informatie van Wereldkinderen in het interview

Klachten

Wereldkinderen heeft een klachtregeling en een onafhankelijke klachtencommissie. Wat de aard van de klachten en signalen betreft: Wereldkinderen herkent het signaal in het evaluatierapport Wobka van Van Montfoort dat kinderen met ernstige problematiek te gemakkelijk worden bemiddeld niet. Wereldkinderen meent dat dit signaal feitelijk gaat over adopties die langere tijd geleden plaatsvonden. Er hebben zich sinds het Haags Adoptieverdrag in Nederland en in de landen van herkomst veel veranderingen voorgedaan en er is met name de afgelopen jaren sprake van een enorme professionalisering. De signalen in Van Montfoorts evaluatie lijken over vroeger te gaan. Er was bij de evaluatie ook een oudervereniging betrokken van adoptiefkinderen die al lang in Nederland zijn. Zoals het vroeger ging, gaat het nu niet meer.

Hoofdstuk 3 Beantwoorden van de onderzoeksvragen, conclusie en aanbeveling

In Hoofdstuk 3 geeft de inspectie antwoord op de onderzoeksvragen met behulp van de bevindingen zoals verwoord in hoofdstuk 2. Onderstaand wordt dit per deelvraag beschreven.

Wat is de werkwijze van Wereldkinderen bij de matching van adoptiefkind en aspirant adoptiefouders?

Hoe wordt daarbij het belang van het kind ingevuld door Wereldkinderen?

Inwinnen informatie

Weet Wereldkinderen welke informatie zij nodig heeft om te matchen en verzamelt zij deze?

In de werkinstructie bij de procedure matching en aankomst heeft Wereldkinderen beschreven welke informatie zij nodig heeft om te matchen. Vermeld is dat de criteria van het land van herkomst en de verwachtingen en voorkeuren zoals deze blijken uit het intakeverslag op elkaar moeten aansluiten. Per land staat beschreven wie de feitelijke matching verricht en hoe het proces van matching verloopt. Bij matching in de landen van herkomst is beschreven welk aandeel Wereldkinderen nog heeft in de matching (dit betreft vrijwel steeds kinderen met special needs) en welke afwegingen door Wereldkinderen gemaakt moeten worden om te komen tot een optimale match.

Controleren van de informatie

Hoe weet Wereldkinderen of de ingewonnen informatie volledig is en klopt en hoe controleert zij de informatie? Hoe gaat Wereldkinderen om met de situatie wanneer blijkt dat er niet of nauwelijks informatie beschikbaar is?

Wereldkinderen is van mening dat er van een kind minimaal sociale, medische en ontwikkelingsrapportage moet zijn alsook een foto. Zij gaat ervan uit dat de informatie die zij ontvangt veelal zal kloppen, wanneer deze wordt aangeleverd op de overeengekomen wijze. Zij werkt alleen in landen en met tehuizen die zij als betrouwbaar heeft ervaren. Zij controleert alleen wanneer de informatie onvoldoende is of onvolledig of vragen oproept. Zij doet dit door zelf contact op te nemen of haar contactpersoon op pad te sturen. Bij medische vragen wordt de medisch adviseur ingeschakeld. Bij een ontbrekend medisch netwerk in het land van herkomst komt het voor dat een Nederlandse arts het kind in het land van herkomst onderzoekt.

Tegen elkaar afzetten van informatie

over kind en ouders: hoe wordt gematcht, hoe komt Wereldkinderen tot een keuze?

Op basis van informatie over het kind en informatie over en wensen van de aspirant adoptiefouders en rekening houdend met het volgnummer van inschrijving worden ouders bij een kind gezocht.

Wereldkinderen vindt het van groot belang dat de aspirant adoptiefouders goed geïnformeerd zijn en reële verwachtingen hebben over het kind. Ouders die niet hebben aangegeven een kind met special needs te willen adopteren, zullen ook niet met een voorstel van een special needs kind benaderd worden. Bij de

matching van kinderen met special needs heeft Wereldkinderen ook bij de landen die zelf matchen een eigen inbreng. Per land heeft Wereldkinderen beschreven waaruit een optimale match volgens haar bestaat.

Evaluatie

Is er een evaluatie van de matching en hoe worden de resultaten van de evaluatie gebruikt ter controle en bij eventuele bijsturing van het matchingsproces?

Wereldkinderen heeft meerdere telefonische contacten met de adoptiefouders na de aankomst van het kind in het gezin om te evalueren en de voorafgaande periode te beoordelen en om in het kader van de nazorg te polsen hoe het gaat. Wereldkinderen verzoekt de adoptiefouders daarnaast evaluatieformulieren in te vullen en gebruikt deze informatie voor controle en bijsturing van het matchingsproces.

Het belang van het kind bij matching

Hoe vult Wereldkinderen het belang van het kind bij matching in?

Opgroeien in een gezin is voor een kind beter dan in een tehuis in het land van herkomst. Een kind moet terecht komen bij adoptiefouders die weten waar ze aan beginnen en het kind graag in hun gezin willen opnemen. Vermeld is dat de criteria van het land van herkomst en de verwachtingen en voorkeuren zoals deze blijken uit het intakeverslag op elkaar moeten aansluiten. Per land staat beschreven wie de feitelijke matching verricht en hoe het proces van matching verloopt. Bij matching in de landen van herkomst is beschreven welk aandeel Wereldkinderen nog heeft in de matching (dit betreft vrijwel steeds kinderen met special needs) en welke afwegingen door Wereldkinderen gemaakt moeten worden om te komen tot een optimale match.

Doet de Wereldkinderen bij matching wat zij zegt dat zij doet?

Wereldkinderen werkt volgens de in het eigen kwaliteitshandboek vastgestelde stappen. Uit de dossiers valt op te maken dat Wereldkinderen in grote lijnen doet wat zij zegt.

Conclusie

Wereldkinderen houdt zich aan haar eigen beleid. De inspectie verwacht dat de vergunninghouders inhoudelijke invulling geven aan de eisen die wet- en regelgeving stellen. Wereldkinderen geeft een consistente maar beperkte invulling aan het belang van het kind bij de matching. Met betrekking tot de vraag in hoeverre Wereldkinderen voldoet aan wat de inspectie op grond van wet- en regelgeving had verwacht aan te treffen concludeert de inspectie dat dit met name op het onderstaande punt niet volledig het geval is:

- Wereldkinderen werkt met professionals die de criteria wanneer nader onderzoek nodig is in hun hoofd hebben. De praktijk is gebaat bij transparantie. Schriftelijke criteria zijn voor ieder helder en controleerbaar en gaan willekeur tegen.

Aanbeveling

De inspectie doet de volgende aanbeveling aan Wereldkinderen

- Leg schriftelijk vast op grond van welke criteria nader onderzoek noodzakelijk is.

Bijlage 1 Toetsingskader

Toetsingskader matching bij interlandelijke adoptie

Inleiding bij het Toetsingskader onderzoek matching bij interlandelijke adoptie

Het toetsingskader toezicht matching is gebaseerd op bepalingen uit:

- Wet opneming buitenlandse kinderen ter adoptie (Wobka).
- Het Haags Adoptie Verdrag.
- Het Protocol Werkwijze Bureau Centrale Autoriteit bij de verlening van een vergunning om te bemiddelen inzake interlandelijke adoptie of verlenging van de geldigheidsduur van die vergunning.
Dit protocol is gebaseerd op het eerder genoemde Haags Adoptie Verdrag.
- Richtlijnen ISS, t.b.v. een ethisch verantwoorde praktijk en maatschappelijk normen. De richtlijnen zijn o.a. gebaseerd op het internationale verdrag voor de rechten van het kind, maar hebben geen wettelijke status.
- Ethical Rules, Euradopt (hebben ook geen wettelijke status).

Toelichting

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (art. 21) ligt ten grondslag aan het uitgangspunt dat adoptie in het belang van het kind moet zijn en dat dit principe leidend is. Het onderzoek richt zich op de wijze waarop de vergunninghouders de meest geschikte ouders bij het kind zoeken, dan wel hoe zij daarop toezien.

Van toepassing zijnde wet- en regelgeving

De Wet Opneming Buitenlandse kinderen ter adoptie, verder Wobka

Het protocol werkwijze Bureau Centrale autoriteit, verder werkwijze genoemd, dat gebaseerd is op het Het Haags adoptie verdrag, HAV

Randvoorwaarden uit het Protocol Werkwijze Bureau Centrale Autoriteit

De Inspectie controleert bij de dossiertoets ook of aan een aantal randvoorwaarden uit het Protocol is voldaan. Zonder deze randvoorwaarden ontbreekt immers belangrijke informatie voor de matching. Deze voorwaarden betreffen concreet:

1. Het kind is adopteerbaar:
 - subsidiariteitsbeginsel is in land herkomst toegepast
 - geboorteakte is aanwezig

2. Aspirant adoptiefouders zijn geschikt:
 - Rapport Raad voor de Kinderbescherming
 - Beginsel toestemming

Het is de verantwoordelijkheid van de vergunninghouder om na te gaan of is voldaan aan bovenstaande voorwaarden, alvorens overgegaan wordt tot de daadwerkelijke matching van het adoptiefkind met aspirant adoptiefouders.

Maatschappelijke normen

Richtlijnen International Social Service (ISS), die moeten zorgen voor een ethisch verantwoorde praktijk (1999). Deze richtlijnen hebben geen formele status, ze zijn tot stand gekomen door het uitwisselen van informatie tussen beroepsmensen uit de hele wereld. In paragraaf 3 zijn de richtlijnen met betrekking tot de matching beschreven. Het betreft steeds randvoorwaarden voor matching. Er worden geen inhoudelijke criteria gegeven. De Inspectie heeft een aantal van deze richtlijnen in onderhavig toetsingskader opgenomen.

Euradopt, een organisatie van Europese adoptie organisaties waar Wereldkinderen, Kind en Toekomst en Wereldkinderen lid van zijn, heeft in 1993 een aantal ethische regels waar interlandelijke adoptie aan dient te voldoen aanvaard. Deze regels komen in grote lijnen overeen met de richtlijnen van ISS.

Deze maatschappelijke normen zijn niet bindend voor alle vergunninghouders. Maar de inspectie is van mening dat zij belangrijke algemeen gedeelde noties beschrijven van matching. De inspectie wil in haar onderzoek beschrijven in hoeverre de praktijk bij de vergunninghouders gebruik maakt van deze normen.

1. Toetsingskader

Hieronder staat schematisch weergegeven wat de inspectie verwacht aan te treffen in het beleid en de dossiers van de vergunninghouders op grond van de wettelijke eisen. Indien sprake is van een randvoorwaarde, is dit in het blokje waarin de eisen zijn omschreven aangegeven.

Eisen	Bepalingen	Inspectie verwacht aan te treffen in beleid en praktijk
<p>De vergunninghouder laat zonodig onderzoek verrichten door en vraagt advies aan deskundige personen of instellingen in Nederland of in de staat van herkomst van het buitenlandse kind.</p>	<p>Art. 17a lid 1, sub b, Wobka</p>	<p><i>Beleid:</i> In het beleid is omschreven:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Er zijn schriftelijke criteria die aangeven in welke gevallen de vergunninghouder onderzoek nodig vindt. 4. De vergunninghouder heeft een lijst van adviseurs in Nederland en in het buitenland, waarop is aangegeven op welk gebied en op grond waarvan de adviseurs deskundig zijn. <p><i>Dossiers:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In de dossiers, die horen tot de gevallen hierboven onder 2. beschreven, bevinden zich documenten waaruit blijkt <ul style="list-style-type: none"> • dat onderzoek is verricht • op verzoek van de vergunninghouder door een deskundige • wat daarvan het resultaat is: eindoordeel • wat daarmee gedaan is

Eisen	Bepalingen	Inspectie verwacht aan te treffen in beleid en praktijk
<p>De vergunninghouder vergaart zoveel mogelijk gegevens met betrekking tot de afkomst en de achtergrond van het buitenlandse kind in de staat van herkomst.</p> <p>De vergunninghouder moet gegevens verstrekken over de wijze waarop hij met gebruikmaking van alle voorhanden informatie zijnde informatie, voor een bepaald kind de juiste adoptiefouder(s) zal proberen te vinden.</p> <p>Het belang van het kind staat voorop. Indien dit niet het geval is, of er enige twijfel over bestaat, dient de vergunninghouder de bemiddeling te beëindigen.</p> <p>De matching moet voor een kind een adoptiegezin voorstellen dat afgestemd is op de leefervaring, de eigenheden en behoeften van dit kind.</p>	<p>Art. 17b lid 1, Wobka jo</p> <p>Art. 2 sub Ag, hoofdstuk IV, Protocol, Art. 17a lid 1 sub b Wobka en Art 16 Ethical Rules, Euradopt, maart 1993 Jo Richtlijn 19</p> <p>De rechten van het kind bij internationale adoptie, ethische gronden, richtlijnen voor de praktijk, ISS, november 1999 (verder: Richtlijnen ISS)</p>	<p><i>Beleid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In het beleid is omschreven: <ul style="list-style-type: none"> ○ Welke informatie de vergunninghouder nodig heeft om te bepalen welke aspirant ouders de juiste zijn voor het kind ○ Welke invulling de vergunninghouder geeft aan 'het belang van het kind' ○ Op welke wijze de vergunninghouder de gegevens van het kind en de aspirant ouders combineert ○ In welke gevallen een match niet in het belang van het kind is ○ In welke gevallen er twijfel is of een match in het belang van het kind is. <p><i>Dossiers:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Informatie over het kind en de aspirant ouders <ul style="list-style-type: none"> ○ omtrent identiteit, karakter, aanleg en persoonlijke achtergronden, gezinssituatie, medisch verleden, sociaal milieu en levensomstandigheden • Afwegingen waaruit duidelijk blijkt hoe deze gegevens met elkaar zijn gecombineerd en zijn gewogen • Een conclusie die logisch volgt uit deze afwegingen omtrent de mate waarin kind en ouders matchen.

Eisen	Bepalingen	Inspectie verwacht aan te treffen in beleid en praktijk
<p><i>Randvoorwaarde voor een goede matching</i></p> <p>De vergunninghouder (aanvrager) moet gegevens verstrekken over de wijze waarop hij zal onderzoeken of de medisch-sociale rapportage omtrent een kind redelijkerwijze in de staat van herkomst tot de conclusie heeft kunnen leiden, dat het kind in aanmerking kan worden gebracht voor interlandelijke adoptie.</p> <p>De vergunninghouder zal in dit verband bijzondere aandacht schenken aan de betrouwbaarheid en de juistheid van de gegevens van de geboorteakte.</p> <p>A case study must be prepared by a person qualified in social work.</p>	<p>Art. 2 sub c, hoofdstuk IV, Protocol werkwijze bureau centrale autoriteit (verder: Protocol) en</p> <p>art. 4, 17 Ethical Rules, Euradopt, maart 1993</p>	<p><i>Beleid</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In het beleid is omschreven <ul style="list-style-type: none"> ○ Welke eisen de vergunninghouder stelt aan de deskundigheid van de opsteller van de medisch-sociale rapportage ○ welke informatie de vergunninghouder nodig heeft uit de medisch-sociale rapportage, om te bepalen of het kind in aanmerking komt voor interlandelijke adoptie • In het beleid is omschreven <ul style="list-style-type: none"> ○ hoe de vergunninghouder de betrouwbaarheid van de akte en de juistheid van de daarin vermelde geboortegegevens onderzoekt.
<p><i>Randvoorwaarde</i></p> <p>De matching moet toevertrouwd worden aan een team en mag niet overgelaten worden aan één enkel persoon. Het team moet samengesteld zijn uit personen die inhoudelijk deskundig zijn inzake adoptie.</p>	<p>Richtlijn 22, ISS</p>	<p><i>Beleid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In het beleid is omschreven: <ul style="list-style-type: none"> ○ dat de beslissing tot matching wordt genomen door een team ○ dat dit team minimaal is samengesteld uit personen die inhoudelijk deskundig zijn op het gebied van adoptie. ○ Een beschrijving hoe door de vergunninghouder de kwaliteitsnormen worden gehanteerd (o.a. ISO) m.b.t. de opleiding en ervaring van teamleden die verantwoordelijk zijn voor de matching.

Eisen	Bepalingen	Inspectie verwacht aan te treffen in beleid en praktijk
<p>Randvoorwaarde In het geval van internationale adoptie, behoort de matching tot de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de beroepsmensen in het herkomstland en het opvangland. De matching zou in de mate van het mogelijke tot stand moeten komen na raadpleging van de volgende betrokkenen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • in het herkomstland: een professional die het kind kent en een vertegenwoordiger van de centrale autoriteit (of de bevoegde overheid of de vergunninghoudende instelling); • in het opvangland: een professional die het gekozen gezin kent en een vertegenwoordiger van de centrale autoriteit (of de bevoegde overheid of de vergunninghoudende instelling) 	<p>Richtlijn 27, ISS</p>	<p>Beleid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In het beleid is omschreven: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hoe gezamenlijke verantwoordelijkheid mbt matching wordt gedeeld door de vergunninghouders met de betrokkenen in het opvangland. ○ Wie welke informatie aanlevert en hoe men daarover overlegt. ○ De beroepskrachten zijn deskundig en onafhankelijk. <p>Dossiers: In de dossiers zijn documenten waaruit blijkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dat er een uitwisseling van informatie was tussen de vergunninghouder en de professionals uit het land van herkomst; • Wanneer deze uitwisseling niet mogelijk was, beschrijving van de reden waarom niet.
<p>Randvoorwaarde</p> <ul style="list-style-type: none"> • De matching mag nooit overgelaten worden aan de oorspronkelijke familie, tenzij in uitzonderlijke gevallen waarvoor dit gerechtvaardigd is en dan slechts nadat hiervoor toestemming gegeven is. • De matching mag niet uitsluitend aan de verantwoordelijken van de opvanginstelling, de beschermer of voogd van het kind overgelaten worden. Aangezien zij het kind kennen moeten zij in de mate van het mogelijke, wel betrokken worden bij het team dat het matchingsvoorstel formuleert, of toch door dit team geraadpleegd worden. • De matching mag nooit alleen aan de toekomstige adoptiefouders overgelaten worden, waarbij zij een kind kunnen uitkiezen bijvoorbeeld tijdens bezoeken aan kinderopvangcentra, tijdens bezoeken aan families in het land van herkomst of met behulp van een catalogus. • De matching mag nooit alleen aan de aspirant-ouders overgelaten worden waarbij deze een kind kiezen op basis van een catalogus die via internet aan het publiek aangeboden wordt. 	<p>Richtlijn 23 t/m 26, ISS</p>	<p>Beleid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In het beleid is omschreven: <ul style="list-style-type: none"> ○ Dat de vergunninghouders deze eisen onderschrijven ○ Op welke wijze de vergunninghouders vaststellen dat aan de genoemde eisen is voldaan ○ Dat matching in het land van herkomst van het kind plaatsvindt door een bevoegde dienst op het vlak van kindbescherming

Eisen	Bepalingen	Inspectie verwacht aan te treffen in beleid en praktijk
<p><i>Randvoorwaarde</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Voordat de matching bevestigd wordt, moet het voorstel ter goedkeuring voorgelegd worden aan het gekozen adoptiegezin. Het voorstel wordt hen voorgelegd door één van de beroepsmensen die in het land waar het gezin woont bij de adoptieprocedure betrokken zijn. 	<p>Richtlijn 28, ISS</p>	<p><i>Beleid:</i> In het beleid is omschreven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dat het voorstel ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het gekozen adoptiegezin • Dat dit gebeurt door een van de medewerkers van de vergunninghouder <p><i>Dossiers:</i> In de dossiers bevinden zich stukken waaruit blijkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het voorstel aan het gekozen adoptiegezin • Welke medewerker het voorstel met het gezin heeft besproken